

1. Mabel Collins – **Idila Lotusului Alb**
2. Dmitri Merejkovski – **Nașterea Zeilor**
3. Anatole France – **Thaisa**
4. Dmitri Merejkovski – **Renegarea Zeilor**
5. Dmitri Merejkovski – **Lupta Zeilor**

Anatole France

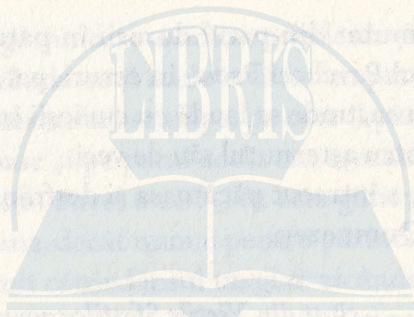
THAISA

Curtezana izbăvită și pustnicul rătăcit

Adaptare în limba română și note de subsol:
Daniel Bichiș

Ilustrații:
Georges Rochegrosse și Antoine Calbet

Editura Șapte
București — 2016

Cuprins

I — Lotusul	7
II — Papirusul	59
III — Banchetul	99
IV — Euforbiul	155
Anexă: Viața Sfintei Cuvioase Taisia	213

In vremea aceea pustiu era locuit de anahoreți¹. Pe ambele maluri ale Nilului, colibe nenumărate, făcute de sihaștri din ramuri acoperite cu măt, erau răspândite la oarecare depărtare unele de altele, astfel încât cei ce le locuiau puteau să trăiască în singurătate și totuși să se ajute la nevoie. Ici-colo, bisericile își înălțau crucile deasupra colibelor, călăuzind pașii călugărilor în zilele de sărbătoare, când se celebrau sfintele taine sau când veneau să se împărtășească. Tot pe țărmurile fluviului mai erau case mari în care chinoviții², închiși fiecare în câte o chilie strâmtă, nu se adunau decât ca să aprecieze apoi mai bine darurile singurătății.

Anahoreții și chinoviții trăiau în mare cumpănare, nu puneau nimic în gură până după apusul Soarelui și toată cina lor însemna o bucată de pâine cu puțină sare și cu isop. Alții, mai puțini, se înfundau în nisipuri, trăiau în caverne și în cripte și duceau acolo o viață încă mai neobișnuită.

Nu era unul care să nu-și înfrâneze pornirile, chiar și cele mai nevinovate, toți purtau rase aspre făcute din păr de cămilă, dormeau pe pământul gol după vegheri îndelungate, se rugau, cântau psalmi, într-un cuvânt săvârșeau toate capodoperele pocăinței. Pentru ispășirea păcatului strămoșesc, nu numai că nu-și îngăduiau nicio plăcere și nicio mulțumire, dar își lăsau corpul fără niciuna dintre îngrijirile care sunt socotite cu totul necesare după ideile veacului de acum. Ei erau încredințați că bolile trupești duc la însănătoșirea sufletului și că cele mai

1. Pustnic, călugăr ce trăiește în izolare.

2. Călugăr ce trăiește în mănăstire.

glorioase podoabe ale cărnii sunt bubele și puroaiele. Astfel se adevărea cuvântul proorocilor care au spus:

„Pustiul se va acoperi de flori.”

Printre oaspeții acestei sfinte Tebaide, unii își petreceau zilele în ascetism și contemplare, alții își câștigau hrana împletind coșuri de palmier sau muncind cu ziua pe lanurile altora, în vremea secerișului. Orașenii îi bănuiau pe nedrept pe unii dintre ei că trăiau din furțișaguri și că se alăturau arabilor nomazi ce jefuiau caravanele. De fapt, călugării disprețuiau bogățiile și miresmele virtuților lor se ridicau până la Ceruri.

Câteodată, îngerii cu înfățișare de flăcăi veneau cu toiagul în mână, asemeni drumeților, ca să le cerceteze sihaștriile, pe când diavoli, preschimbați în etiopieni sau în animale, le dădeau târcoale sihaștrilor, doar-doar i-or purta în ispită. Când călugării se duceau dimineața să-și umple ulcioarele la fântână, găseau pe nisip urme de satiri și de fauni. Considerată sub aspectul ei adevărat și spiritual, Tebaida¹ era un câmp de război în care permanent, dar mai ales noaptea, se dădeau luptele minunate dintre Cer și Iad.

Asceții, atacați cu furie de legiunile nesfârșite de diavoli, se apărau cu ajutorul lui Dumnezeu și al îngerilor, prin rugăciuni, prin pocăințe și prin posturi. Câteodată, biciul dorințelor trupești îi sfâșia cu-atâta neîmplânzire încât urlau de durere, iar urletele lor răspundeau, sub cerul spuzit de stele, scheunatului hienelor flămânde. Era ceasul când diavoli se apropiau de ei în chipuri încântătoare. Căci dacă demonii sunt sluți în realitate, adeseori

1. Deșert din nordul Egiptului, în care au trăit Sfântul Antonie și mulți călugări creștini.

ei știu să împrumute o frumusețe aparentă, sub care este greu să ghicești natura lor profundă. În chiliile lor, asceții Tebaidei vedeau cu groază imaginile unor plăceri necunoscute chiar depravaților timpului. Dar cum semnul crucii era peste dânșii, ei nu cădeau în ispită, iar duhurile necurate, reluându-și înfățișarea adevărată, se depărtau în faptul zilei, mușcându-și pumnii de rușine și de turbare. Nu era un lucru rar să întâlnești, în zori de zi, pe câte unul dintre demoni fugind cu ochii plânși și răspunzând celor care-l întrebau: „Plâng și gem, pentru că unul din creștinii care locuiesc aici m-a bătut cu vergi și m-a alungat cu nerușinare.”

Bătrânii pustiului își întindeau înrăurirea chiar și asupra păcătoșilor și celor necredincioși. Bunătatea lor era câteodată înspăimântătoare. Apostolii le dăruiseră puterea să-i pedepsească pe cei care păcătuiau împotriva adevăratului Dumnezeu și nimic nu putea să-i scape pe cei osândiți.

În orașe și printre locuitorii din Alexandria se povestea cu spaimă că pământul se deschidea și îi înghițea pe oamenii răi la suflet pe care ei îi loveau cu toiagul. De aceea, erau foarte temuți de toți destrăbălații, în special de mimi, de pierde-vară, de preoții însurați și de curtezane.

Într-atât de mare era virtutea acestor călugări încât până și fiarele sălbatice le dădeau ascultare. Când un sihastru era în pragul morții, un leu venea din pustiu și-i săpa groapa cu ghearele. Cucernicul om își dădea astfel seama că Dumnezeu îl cheamă la El, așa că se grăbea să-și sărute toți frații. Apoi se culca plin de veselie, ca să adoarmă întru Domnul.

Ori, de când Antonie, în vârstă pe peste o sută de ani, se retrăsese pe muntele Colzin¹ cu discipolii lui preaiubiți, Macarie și Amathas, nu se găsea în toată Tebaida o viață de călugăr mai bogată în realizări decât cea a lui Pafnutie, starețul din Antinoia. Este adevărat, Efraim și Serapion aveau sub oblăduirea lor un număr mai mare de călugări și erau neîntrecuți în conducerea spirituală și temporală a mănăstirilor lor. Dar Pafnutie ținea posturile cele mai grele și câteodată stătea câte trei zile întregi fără să pună nimic în gură. Rasa lui era din părul cel mai aspru, seara și dimineața se bătea cu vergi și de multe ori rămânea ceasuri nenumărate prosternat, cu fruntea lipită de pământ.

Cei douăzeci și patru de discipoli își clădiseră colibele din jurul colibeii lui și-i imitau severele-i practici. El îi iubea nesfârșit de mult în Iisus Hristos și-i îndemna fără preget să trăiască în pocăință. Printre fiii lui spirituali se găseau și oameni care, după ce ani în șir se dedaseră tuturor hoțiilor și prădăciunilor, fuseseră într-atât de pătrunși de învățăturile cucernicului stareț, încât îmbrățișaseră viața mănăstirească.

Traiul acestora era o pildă vie în ochii celorlalți călugări. Printre ei se remarcău mai ales un fost bucătar al unei regine din Abisinia care, convertit de starețul din Antinoia, vărsa lacrimi fără încetare, precum și diaconul Flavian, care cunoștea slovele și știa să vorbească cu îndemănare. Dar cel mai admirabil dintre discipolii lui Pafnutie era un fecior de țăran pe nume Pavel, supranumit cel Simplu, din cauza mării lui naivități. Oamenii râdeau

1. Masiv din estul Egiptului, aproape de Marea Roșie, în care s-au retras Sfântul Antonie și discipolii săi.

de nevinovăția lui, dar Dumnezeu îi arăta că-l ocrotește trimițându-i vedenii și hărăzindu-i darul proorocirii.

Pafnutie își sfințea ceasurile vieții propovăduind discipolilor cuvântul adevărului și înfrânându-și impulsurile. De asemenea, medita adeseori asupra cărților sfinte, în căutarea alegoriilor ascunse. De aceea, deși era tânăr de ani, trecutul lui era bogat în fapte cucernice. Diavolii care-i urmăresc cu atâta îndârjire pe sfinții anahoreți nu îndrăzneau să se aproprie de el. Noaptea, la lumina Lunii, șapte pui de șacali pândeau în fața chiliei sale, așezați pe labele din spate, nemișcați, tăcuți, cu urechile ciulite. Și se crede că ei erau șapte diavoli, oprți dincolo de ușa chiliei prin puterea sfințeniei sale.

Pafnutie se născuse în Alexandria din părinți nobili, care îl instruiseră în științele profane. Își amintea cu tristețe că se lăsase sedus de ficțiunile poezilor. Și, în prima fază a tinereții, atât de mari fuseseră eroarea spiritului și rătăcirile gândirii lui, încât credea că rasa omenească fusese înecată de apele Potopului pe vremea Deucalionului și discuta cu colegii săi despre natura, atributele și chiar existența lui Dumnezeu. Trăia atunci în cea mai cumplită destrăbălare, la fel ca păgânii. Și era o vreme pe care nu și-o aducea aminte decât cu rușine și spre eterna lui pocăință.

— În zilele acelea, obișnuia el să le spună fraților lui, fierbeam în căldarea plăcerilor înșelătoare.

Asta însemna că se hrănea cu cărnuri preparate cu iscusință și că se ducea la băile publice. Într-adevăr, până la vârsta de douăzeci de ani, dusese viața obișnuită a veacului său, care se poate numi mai curând moarte decât

viață. Dar, într-o zi, primind învățătura cea adevărată de la preotul Macrin, deveni un alt om.

Adevărul divin îl pătrunse până în adâncul sufletului și el însuși obișnuia să spună că intrase într-însul ca o sabie. Îmbrățișă credința în Calvar și îl adoră pe Iisus răstignit. După botez, mai rămase încă un an printre păgâni, în lumea în care îl rețineau legăturile obișnuinței.

Dar într-o zi, intrând într-o biserică, îl auzi pe diaconul care tocmai citea versetul acela din Scriptură:

„Dacă vrei să fii desăvârșit, mergi și vinde averile tale și le împarte săracilor, căci astfel vei avea tezaur în Cer.“

În aceeași zi își vându toate bunurile, împărți tot ce avea la săraci și îmbrățișă viața mănăstirească.

De zece ani de când se retrăsese departe de oameni, nu mai fierbea în căldarea plăcerilor trupești, ci se întărea zi cu zi mai mult în balsamul binefăcător al pocăinței.

Or, într-una din zilele când, evocând după obiceiul lui cucernic ceasurile pe care le trăise departe de Dumnezeu, își cerceta greșelile una câte una, ca să vadă mai bine diformitatea lor, își aminti că văzuse odinioară la teatrul din Alexandria o comediană de o rară frumusețe, care se numea Thaisa. Femeia aceasta juca în fața mulțimii și nu se dădea în lături să apară în dansuri ale căror mișcări, controlate cu multă artă, le aminteau pe cele ale pasiunilor celor mai oribile. Alteori, simula unul sau altul dintre gesturile rușinoase pe care fabulele păgânilor le atribuie Afroditei, Ledei sau frumoasei Pasiphae. Ea revărsa astfel în sângele tuturor spectatorilor focul dezmățului. Și când tineri frumoși sau bătrâni bogați, însetați de iubire, veneau să atârne ghirlande de flori în pragul casei, ea-i primea pe toți și li se dădea tuturor. Pierzân-

du-și astfel sufletul, pierdea în același timp un mare număr de suflete ale altora.

Nu lipsise mult ca însuși Pafnutie să cadă în ispită. Sângele îi ardea în vine de focul dorinței și, într-o zi, s-a apropiat de casa unde locuia Thaisa. Dar timiditatea firească extremei tinereți (avea atunci doar cincisprezece ani) și teama că va fi respins din lipsă de bani, pentru că părinții lui vegheau ca el să nu facă cheltuieli prea mari, îl opriseră în pragul casei curtezanei. Dumnezeu și mizericordia lui infinită, alesese căile aceștea două ca să-l mântuiască de o crimă înfricoșătoare. Dar Pafnutie nu-i purtase atunci niciun fel de recunoștință, fiindcă în vremea aceea nu știa să-și descopere propriile interese și încă râvnea la bunurile înșelătoare.

Așadar, îngenunchiat în chilia lui, în fața crucii mântuitoare de lemn, de brațele căreia fusese atârnată, ca într-o balanță, răscumpărarea lumii, Pafnutie se trezi pe nesimțite gândindu-se la Thaisa, pentru că Thaisa era păcatul lui.

Și medită îndelung, după regulile ascetismului, la urâciunea înspăimântătoare a plăcerilor trupești, pe care femeia aceasta i le inspirase, în zilele de tulburare și de ignoranță.

După câteva ceasuri de meditație, imaginea Thaisei îi apărură în minte, limpede ca și cum ar fi avut-o aieva în fața lui. O revăzu astfel cum o văzuse în ceasul ispitei, frumoasă în carnea ei vremelnică. Îi apărură mai întâi asemeni Ledei, culcată leneș într-un așternut de hiacinte¹, cu capul răsturnat, cu ochii umezi și abia licărind sub gene, cu nările agitate, cu gura întredeschisă, cu sânii ca două flori

1. Piatră semiprețioasă de culoare roșiatică.

înflorite și brațele răcoroase ca două pâraie. Văzând-o astfel, Pafnutie se lovi cu pumnii în piept și strigă:

— Ești martor Dumnezeu meu, că-mi dau seama de urâciunea păcatului meu.

Dar în vremea asta imaginea femeii din fața lui își schimba expresia pe nesimțite. Buzele Thaisei mărturiseau din ce în ce mai mult, aplecându-i colțurile gurii, o mare durere misterioasă. Ochii ei, măriți peste măsură, erau plini de lacrimi și de lumină. Și din pieptul zbuciumat de suspine se ridică un șuierat asemeni celor care prevestesc furtuna. Văzând-o astfel, Pafnutie se simți tulburat până în adâncul sufletului. Prosternându-se cu fața la pământ, făcu această rugăciune:

— Tu care ai pus mila în inimile noastre ca roua dimineții peste pajiștile de flori, Dumnezeule drept și îndurător, fii binecuvântat! Slavă, slavă Ție! Depărtează de la robul Tău milostenia mincinoasă care ne duce în ispita poftelor trupești și fă să nu iubesc niciodată făpturile Tale decât în Tine, căci ele trec și doar Tu rămâi. Dacă mi-am